

Gia Sư

Năm nay nghỉ hè thật muộn, tôi có đăng ký đi chiến dịch Ánh sáng văn hóa hè mà không được đi, gần cuối tháng bảy tôi về nhà bắt đầu chuyển nghỉ hè. Hai hôm sau khi tôi về đến nhà, chị Hai tôi dắt hai đứa nhỏ qua: "Cậu nghỉ hè rồi, dạy kèm mấy đứa này dùm chị. Thăng Rin còn một tháng nữa đi học lại. Cậu ôn lại cho nó chương trình lớp một rồi dạy trước vài bài sách lớp hai. Cậu dạy tiếng Anh cho nó nữa. Con Kì mới hơn bốn tuổi nhưng cậu cứ dạy chữ, đánh vần cho nó. - nhà tụi nó nghịch quá trời! Chạy nhảy suốt, e quen hết chữa mắt thôi!".

Tuy đã học đến năm thứ ba trường Đại học Bách khoa (nay là Kỹ thuật) nhưng tôi chưa hề làm gia sư một lần nào cả. Song không phải vì thiếu kinh nghiệm mà tôi không nhận lời chị Hai tôi. Mỗi lần về nhà chị Hai đều dúm cho mấy chục ngàn "để lên trường tiêu vật", làm sao tôi từ chối trách nhiệm ấy được. Và lại, nhà còn mỗi tôi đang đi học, tôi không dạy thì ai dạy?

Tôi nhớ thằng Minh lớp tôi cũng đã mấy lần làm gia sư. Lần đầu tiên chưa có kinh nghiệm là tôi nghiệp nhất. Ai đòi giải toán cho học sinh lớp bốn mà nó dám dạy: "Gọi số tuổi anh là x, thì số tuổi em là $x - 5$..." Nó phê vô tập của học trò như thế nào không biết, ngay hôm sau nó bị "sa thải". Tôi thì dĩ nhiên không bị "sa thải" rồi, nhưng cũng phải "coi" chứ. Tôi coi qua sách giáo khoa lớp một và lớp hai của Rin, tôi chia thành bốn môn học chính: tiếng Việt, toán, tự nhiên & xã hội, tiếng Anh. Các môn toán, tự nhiên & xã hội hay các "phân môn" tập đọc, chính tả, tập viết Rin hoàn toàn xuất sắc nhiệm vụ của mình. Tôi "khổ" nhất ở "phân môn" từ ngữ và môn mới: tiếng Anh.

Bé Kì thì chỉ ba môn: tập đọc, tập viết, toán.

Có lần tôi dạy bài từ ngữ. Bài tập trong sách giáo khoa yêu cầu học sinh đặt từ ghép với từ đó. Người ta cho ví dụ: đỏ thắm. Ngồi một lúc tôi nghĩ ra phương pháp dạy. Tôi nhìn thằng cháu, gợi ý:

- Rin nghe đây! Buổi trưa trời nắng ỏi là nắng, mình đi ngoài đường thấy có một cô gái mặc một chiếc áo đỏ ỏi là đỏ, màu đỏ ấy là đỏ gì?

- Đỏ nắng... Tôi lắc đầu Rin tiếp - Đỏ áo... Đỏ ỏi là đỏ...

- Không phải, đỏ chói - Tôi gắt - Ghi đi, từ khác... Mẹ cắt tiết gà vô chén. Tiết có đỏ không? - đỏ. Để một lúc nó đông lại, màu đỏ ấy là màu đỏ gì?

- Đỏ máu - Rin trả lời sau một hồi suy nghĩ. Tôi vẫn lắc đầu - Đỏ tiết... Đỏ gà...

- Không phải, đỏ thắm. Ghi vô tập đi! Tôi bắt đầu cảm thấy bức, đi vô nhà lấy cái khăn quàng đỏ ra - Từ khác. Các anh chị đội viên đeo chiếc khăn quàng màu đỏ gì?

- Đỏ khăn...

Tôi không nói gì cả. Nó cũng im luôn. Cáu quá, tôi đập bàn...

- Đỏ tươi. Thế mà cũng không biết...

Dạy bé Kì còn khó hơn. Nó học toán rất khá, một "tiết" tôi dạy cho nó đến bốn bài toán trong sách giáo khoa nhưng bù lại phải mất bốn hôm tôi mới dạy được cho nó một chữ cái hay một từ đánh vần. Dạy tập viết cũng vậy. Mình viết ra chữ sao mà dễ thế không biết. Thế mà dạy cho bé Kì ngay từ chữ a tôi đã lúng túng rồi. Tôi cho nó nhìn mẫu chữ a, rồi cầm tay nó. Khi quay qua giảng bài cho Rin xong, quay lại nó đã viết xong rồi. Tôi phá lên cười. Tất cả chữ a nó viết đều là chữ Q hoa. Tôi nghĩ mãi hồi lâu và nhớ ra câu thơ ngày xưa mình đã đọc:

O tròn như quả trứng gà

Ô thì đội mũ, Ồ thì thêm râu

A thì thêm cái móc câu...

Tôi mở quyển vở tập viết của Kì ra:

- Kì nhìn đây. Để viết chữ a, ta viết chữ o trước. Thế. Rồi thêm cái móc câu này vào sau. Thế. Thăng xuống, ngoắc lên. Thế. Đây, Kì thấy chưa nào? Con bé bốn tuổi, ngồi viết phải kê thêm cái chân gấp lại dưới dít nhìn cậu nó (là tôi đây) đây thán phục: "Cậu viết giỏi quá!" Lại viết mẫu, cầm tay. Thăng Rin gọi, tôi lại phải quay xuống. Khi quay lên bé Kì đã hoàn thành các chữ a của mình. Nói đúng hơn là các chữ o và các móc câu, chúng xa cách nhau đến một ô vở. Dạy nó đánh vần cũng khổ như vậy. Tôi dạy nó dấu sắc, đến chữ "có cá". Cho đọc đi đọc lại mấy lần, tưởng êm, ai dè khi tôi hỏi lại:

- Cờ - o - co - sắc...?

- Cá. - Kì đáp ngon ru!

Không biết các cô thầy dạy tụi nhỏ về nhà có ăn được cơm vì cáu không. Còn tôi, không có buổi dạy nào là không hò hét, quát nạt hai đứa cháu. Mẹ tôi nói:

- Con giảng bài như thế làm sao tụi nó tiếp thu được.

Rồi bà bế bé Kì vào lòng:

- Ủ, em bé của bà ngoại giỏi quá. Viết được bao nhiêu là chữ. Giỏi hơn cả anh Rin. Ủ.

Bà hôn chùn chụt vào má bé Kì rồi cho hai đứa mấy cái kẹo. Tôi lại cáu:

- Mẹ cứ thế thì nó mới không học được.

Gần một tháng hè của tôi trôi qua. Rin đã nói được vài câu tiếng Anh. Một buổi tối có chú Chân bên hàng xóm qua chơi. Khi chú về, bố mẹ nó nói:

- Rin, Kì chào chú Chân đi nào.

Kì lí nhí còn Rin thì hét lên:

- Good evening!

Chị tôi trợn mắt nhìn tôi. Chúa ơi. Tại vì trong sách nó học chưa đến bài chào tạm biệt chứ đâu phải tại tôi. Tôi phải xét lại về phương pháp dạy học của tôi. Phải rồi, Rin vừa học xong lớp một, làm sao nó biết tất cả các từ ghép đồ chơi, đồ chót, đồ tươi... mình phải hướng dẫn để nó tìm ra chứ. Còn Kì, chưa học, chưa biết đánh vần bao giờ, làm sao nó có thể biết là cờ- a - ca - huyền - cà chứ không phải là cá, cả... Phải thay đổi phương pháp dạy học đi thôi...

Nhưng chị tôi cũng phải công nhận từ ngày học hè hai đứa cháu tôi chúng ngoan hơn trước nhiều. Mặc dù tôi hay quát nạt chúng nhưng chúng yêu quý tôi lắm. Thỉnh thoảng tôi dẫn chúng đi dạo quanh đường, ba cậu cháu tha thẩn, hai đứa hỏi tôi vô số câu. Tôi còn tìm đọc truyện cổ tích, truyện thiếu nhi. Buổi tối, tôi thường kể chuyện cho chúng nghe. Rin thì thích tất cả các chuyện còn Kì thì cứ bắt tôi kể đi kể lại chuyện Cô bé quàng khăn đỏ. Một hôm đang ngồi học Rin nói:

- Cậu ơi, Rin ngứa quá.

- Kì cũng ngứa quá cậu ơi! Sao mà cứ ngứa mãi vậy hả?

- Vì ở bên chữ sao. Lười tắm quá đó mà - Tôi dọa - Hai đứa đừng có gãi nữa. Gãi hoài sẽ tự biến thành con khi đấy!

- Làm sao mà người biến thành con khi được? - Rin cãi.

- Thì như Tôn Ngộ Không đấy, chẳng gãi suốt là gì?

- Rin thích Tôn Ngộ Không lắm. Rin thích biến thành con khi.

- Kì cũng thích biến thành con khi. Kì sẽ là Tôn Ngộ Hồng nghe! Cậu là sư phụ, Rin tham ăn là Trư Bát Giới nghe! He - nó vung cây thước ngang mặt tôi rồi quì xuống, nắm hai tay ngang đầu:

- Dạ, thưa sư phụ! Ủa? Sư phụ gì mà tóc nhiều vậy?

Đến đây tôi phì cười. Chị tôi vui ra mặt vì hai cháu chăm học hẳn lên, không nghịch ngợm như trước nữa. Bé Kì nhìn vô các tranh vẽ trong sách, tự vẽ lấy những hình mà nó tưởng tượng ra nữa.

Một tháng hè trôi vèo. Ngày tôi lên xe để về trường đại học đi học lại, hai đứa cháu cùng mẹ tiễn tôi đến tận bến xe. Khi tôi lên xe, Rin rung rung dặn:

- Vài bữa nữa sư phụ lại về dạy Rin và Kì nữa nghe.

Kì không biết nói gì, nó cứ đưa tay vẫy tôi mãi. Tôi muốn hè còn dài nữa. Nhưng không thể.

Lên thành phố học, một hôm tôi gặp thằng Tá bạn học hồi phổ thông của tôi, nó đang học Đại học Sư phạm toán. Nó là một gia sư nổi tiếng. Tôi hỏi:

- Tao thấy mày toàn ôm giải tích hiện đại, hình học vi phân, lý thuyết mô đun... làm sao mày có thể dạy tụi nhỏ được?

- Tao còn phải học các môn tâm lý học, giáo dục học, phương pháp dạy toán nữa. Thế mới dạy được chứ. Nó hãnh diện trả lời tôi.